

ادیفاکت سازمان ملل چيست؟

اشاره:

تجارت بین‌المللی روز به روز گسترده‌تر و همراه با رقابت فشرده‌تری می‌شود. در این راستا افزایش سهم در تجارت بین‌المللی به قصد استمرار و پویایی روند رشد و توسعه اقتصادی، از اهداف عمده هر کشوری محسوب می‌شود. اما برای افزایش سهم در تجارت بین‌المللی، تنها رشد تولید کالاها و عرضه خدمات با کیفیت و قیمت مناسب کافی نیست، بلکه دستیابی به شیوه‌های نوین و کارآمد تجارت برای تسهیل امر تجارت و رشد صادرات ضروری است.

در حال حاضر حدود ۶۰ درصد تجارت جهانی به صورت تجارت الکترونیکی (EDI) انجام می‌شود و این روند روبه‌تزايد می‌باشد. چنانچه افزایش سهم در تجارت جهانی از اهداف اقتصاد کلان باشد، ضرورت دارد که فرآیند تجارت نیز از شیوه‌های سنتی و ناکارآمد خارج شود و به ابزار نوین الکترونیکی مجهز گردد.

در چنین شرایطی، روی‌آوری به ادیفاکت سازمان ملل از آنجا که رویه‌ای بین‌المللی در تجارت جهانی محسوب می‌شود، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اما تشریح ادیفاکت سازمان ملل برای دست‌اندرکاران تجارت نیز حایز اهمیت است.

استاندارد چه کسی؟ شما یا من؟

حدود سی سال پیش، شرکت‌های بزرگ و سازمان‌های دولتی تلاش کردند با مشتریان و فروشندگان خود، ارتباط نزدیک‌تری برقرار کنند و استانداردهای خود (با فرمت‌های توافق‌شده) را به منظور کاهش هزینه و زمان صرف‌شده در ثبت داده‌ها، تصحیح اشتباهات و کاهش کاغذبازی‌هایی که سرعت عکس‌العمل و صرفه‌جویی آنان را کاهش می‌داد، تحمیل کنند.

در همین زمان مسایلی نظیر بازاریابی راهبردی و زنجیره فروش مطرح بود. هم‌زمان با پذیرش فن‌آوری‌های EDI توسط این سیستم‌های بین شرکت‌ها و رویکرد این سیستم‌ها به سوی صنایع و تعداد محدودی از شرکای تجاری، مبادله اطلاعات صنعتی تکامل یافت. این امر موجب توسعه استانداردهای صنعتی گردید.

تعداد اندکی از استانداردهای پیام توسط صنایع جهانی، به‌ویژه بانکداری و حمل‌ونقل هوایی، مورد استفاده قرار گرفت. حتی امروزه، تعداد محدود و مشخصی از اعضای این صنایع می‌توانند از استانداردهای جهانی صنعتی استفاده کنند،

ادیفاکت سازمان ملل، معرفی استانداردهای پیام، فرآیند تدوین استانداردها، سازماندهی و وضعیت کنونی پیام‌های EDI (تجارت الکترونیکی) است که از سوی سازمان ملل تدوین شده است.

توسعه بازار تکنولوژی اطلاعات در عرض ۱۰ سال گذشته، تقریباً مدیون سازگاری یا قابلیت مبادله بین سخت‌افزارها، نرم‌افزارها و سیستم‌های ارتباطی جدید بوده است.

بدون وجود حجم قابل‌توجهی از توافقات بین‌المللی در مورد فن‌آوری‌های پشتیبانی‌کننده، بیش از ۲۵ میلیون کاربر قادر نبودند از اینترنت استفاده کنند. در طی همین مدت بیش از ۱۰۰ میلیون رایانه شخصی بهره‌گیرنده از نرم‌افزار و سخت‌افزار سازگار نصب شده است.

ادیفاکت (EDIFACT) سازمان ملل یا EDI سازمان ملل برای مدیریت، بازرگانی و حمل‌ونقل، سازمانی است که بر فرآیند تعیین و تدوین استانداردهای مربوط به پیام‌های تجاری مستقیماً مبادله شده بین رایانه‌ها و میان سازمان‌ها از طریق EDI نظارت می‌کند. ادیفاکت حذف کاغذ را تسهیل کرده و جایگزینی فرآیند الکترونیکی بین گروه یا گروه‌های فعال در تجارت داخلی و بین‌المللی را تسریع و تقویت می‌کند.

تجاری دنیا براساس استانداردهای توافق شده، سرمایه‌گذاری نمایند.

اگرچه تلاش‌هایی به منظور افزایش تعداد استفاده‌کنندگان واجد شرایط، آغاز گردیده است.

○ ادیفاکت سازمان ملل، معرفی استانداردهای پیام، فرآیند تدوین استانداردها، سازماندهی و وضعیت کنونی پیام‌های تجارت الکترونیکی (EDI) است که از سوی سازمان ملل تدوین شده است.

بهر حال، می‌توان این نوع استانداردها را به استانداردهای گروه بسته کاربران، نظیر SWIFT (سویفت) برای صنعت بانکداری و SITA (سیتا) برای صنعت حمل و نقل هوایی تشبیه کرد. به علاوه کلیه اعضای یک صنعت می‌توانند از استانداردهای صنعتی استفاده کنند. کاربران نهایی هنوز نمی‌توانند از طریق سیستم‌های خود به SITA و SWIFT دست یابند. البته این امر در آینده ممکن خواهد شد.

از آنجا که صنایع به یکدیگر متکی و وابسته می‌باشند و کلیه صنایع در رابطه با مبادله اطلاعات مشکلات مشابهی دارند، این امر منجر به انجام اقداماتی جهت تدوین استانداردهای ملی، یا بین‌صنایعی شده است.

تاکنون رهبران سازمان‌های تدوین‌کننده استانداردهای ملی، ANSI X.12 (مؤسسه استانداردهای ملی آمریکا)، کمیته فرعی تأییدشده X.12 آمریکا و بریتانیا را در نظر گرفته‌اند. بریتانیا یک استاندارد خاص صنعت خرده‌فروشی با نام Trade Coms طراحی نموده که در دهه ۱۹۸۰ این استاندارد به یک استاندارد ملی بین‌صنایع تغییر شکل داد. به دلایلی هیچ کشور دیگری جز فرانسه در جهت تدوین استانداردهای ملی برای تجارت بین‌صنایع اقدام ننموده است. این دلایل متفاوت می‌باشند، اما به‌طور عمده عبارتند از: هزینه، رهبری و زیربنای فن‌آوری و نیاز به آن.

شرکت‌ها، صنایع، کشورها و مناطقی که از استانداردهای خصوصی به‌عنوان ابزاری برای حذف رقابت یا ایجاد موانعی برای ورود دیگران استفاده می‌کنند، موانع الکترونیکی‌ای برای تجارت درست کرده‌اند که علاوه بر اینکه دست و پای خود را بسته نگه می‌دارد، رقبا را نیز از میدان خارج می‌کند. آنان با انجام این کار، یک شکل مضاعف برای خود درست می‌کنند و بدون شک مجبور خواهند شد این موانع را با صرف هزینه‌ای گزاف و دقت بسیار رفع نموده و برای پیوستن مجدد به جامعه

به‌خاطر وجود همین مسایل که موجب به تأخیر افتادن توافق بر سر تدوین استانداردهای ملی گردیده است، سازمان ملل جهت موفقیت صددرصد پروژه استانداردهای بین‌المللی وارد عمل شده است.

هم‌اکنون بیشتر کشورها یا ادیفاکت سازمان ملل را به‌عنوان استانداردهای ملی و بین‌المللی پذیرفته‌اند، یا در حال

هر گونه پیام ساختار یافته (نظیر سفارش خرید، سیاهه خرید و...) که بین شرکای تجاری مبادله می‌گردد را می‌توان به چهار مقوله اطلاعاتی تجزیه کرد:

پذیرش آن می‌باشند. هر چه اهمیت تجارت برای یک کشور یا منطقه بیشتر باشد، اهمیت استانداردهای بین‌المللی یا ادیفاکت سازمان ملل بیشتر خواهد بود.

استانداردهای پیام

○ تجارت الکترونیکی، مجموعه‌ای از تکنیک‌هاست که شامل ارسال و دریافت اطلاعات می‌باشد. این واژه شامل پست الکترونیکی، خدمات اطلاعاتی، فرم‌های الکترونیکی و محصولات اتوماسیون جریان کاری و تقویت‌کننده‌های چندرسانه‌ای آنها است.

تجارت الکترونیکی مجموعه‌ای از فنون (تکنیک‌ها) است که شامل ارسال و دریافت اطلاعات می‌باشد. این واژه شامل پست الکترونیکی (E-mail)، خدمات اطلاعاتی، فرم‌های الکترونیکی و محصولات اتوماسیون جریان کاری و تقویت‌کننده‌های چندرسانه‌ای آنهاست. از همه مهم‌تر، این واژه شامل مبادله الکترونیکی داده‌ها یا EDI نیز می‌گردد. EDI روشی ممتاز در تجارت الکترونیکی، شامل انتقال اطلاعات ویژه تجاری از رایانه‌ای به رایانه دیگر می‌باشد.

۱- داده‌های اجرایی: نظیر تعیین هویت گروه‌های ذی‌نفع در معاملات، اسامی، نشانی‌ها، کدها.

۲- داده‌های معاملاتی: نظیر اطلاعات ویژه خرید، فروش، خدمات، تولیدات یا محصولات، مقادیر، کدها.

۳- اطلاعات مالی: نظیر ارزش‌ها، زمان پرداخت، تخفیف‌ها.

۴- داده‌های اجباری یا تنظیمی: نظیر تعیین مالیات، نوع مالیات و مقدار آن، جزییات ثبت شرکت، تاریخ سال مالیاتی.

هر نوع روش تدوین استاندارد، در سطح خصوصی، صنعتی، ملی یا بین‌المللی باید در مورد محتوای اطلاعات و قوانین مبادله هر نوع پیام، توافق لازم را کسب نماید. در فرآیند تدوین استاندارد، چند قدم شامل توافق بر سر محتوای داده‌ها، نحوه نوشتن و مبادله طی می‌شود.

به محض شروع فرآیند تدوین، استاندارد پیام یک فرآیند دائمی خواهد شد. باید در مورد قوانین لازم برای به‌روزرسانی پیام‌ها و نحوه ارایه این قوانین با طراحان نرم‌افزار و دیگر گروه‌های استاندارد به توافق رسید. فرآیندهای تضمین کیفیت، رسانه و توزیع، آموزش و تبلیغ نیز باید فراهم گردند.

فاکتورهایی که استانداردهای بین‌المللی مانند ادیفاکت سازمان ملل را از استانداردهای ملی و صنعتی مشخص می‌کنند، عبارتند از: دامنه جغرافیایی و گستره کاربردی فرآیند، یک روش بین‌صنعتی تا داخل صنعتی (و بین‌المللی تا درون کشوری)، و پشتیبانی از کلیه حکومت‌های ملی، اتحادیه‌های ملی استاندارد و آژانس‌های بین‌المللی درگیر در فرآیند تجاری.

عامل انسانی در این فرآیند نقشی ندارد و این روش مستقل از زمان، فاصله و مقررات انحصاری عمل کرده و از سیستم‌های ارتباطی و صندوق‌های پستی الکترونیکی بهره می‌برد. اپراتورهای گروه‌های ثالث که به شبکه‌های ارزش افزوده یا VANS معروف هستند، بخش اعظم ترافیک EDI در داخل و خارج را انجام می‌دهند.

استانداردهای ویژه آمیخته با فرآیند ادیفاکت کلیه پیام‌های ساختاریافته مورد استفاده در تجارت، حمل‌ونقل و کنترل و اداره را دربرمی‌گیرد. مفهوم این امر شامل اطلاعات درج‌شده در اسناد کاغذی مورد استفاده در روش‌های کنونی می‌باشد.

○ اکنون بیشتر کشورها یا ادیفاکت سازمان ملل را به عنوان استاندارد ملی و بین‌المللی پذیرفته‌اند و یا در حال پذیرش آن هستند.

به هر حال تأکید این مطلب مهم است که EDI قصد جایگزینی الکترونیک با کاغذ و یا مکانیزه کردن روش‌های فعلی را ندارد، بلکه فقط نقطه شروع کاربردی مناسب است.

در تدوین استانداردهای پیام، اهدافی عام وجود دارد که تسهیل حرکت سریع داده‌ها از یک رایانه به رایانه دیگر با اطمینان و قابلیت پیش‌بینی، جابه‌جایی حداقل مقدار داده‌های موردنیاز برای هدف از آن جمله می‌باشند که پیش‌درآمدی برای طراحی بسته‌های نرم‌افزاری که قادر هستند از استاندارد در کاربردهای عام استفاده کنند، می‌باشند.

ساختار سازمانی ادیفاکت سازمان ملل

در سال ۱۹۸۶، کمیسیون مشترک اقتصادی اروپا - سازمان ملل (UN-ECE) کلمه ترکیبی EDIFACT را تصویب نمود. ادیفاکت ترجمه EDI برای مدیریت (مدیریت دولتی یا عمومی)، تجارت و حمل و نقل می باشد. این مفهوم یک استاندارد بین المللی EDI را ارائه می کند که به اندازه کافی برای رفع نیازهای صنایع بخش دولتی و خصوصی منعطف است.

در سال ۱۹۸۷، سه رویداد، آغاز فرآیند رسمی طراحی ادیفاکت را مشخص کردند. کمیسیون UN-ECE گزارشگران ادیفاکت را برای آمریکای شمالی، اروپای شرقی و غربی انتخاب و انتصاب نمودند. ساختار ادیفاکت به وسیله ISO و کمیسیون UN-ECE پذیرفته شده و اولین پیام برای استفاده آزمایشی مورد تأیید قرار گرفت.

○ فاکتورهایی که استانداردهای بین المللی مانند ادیفاکت سازمان ملل را از استانداردهای ملی و صنعتی مشخص می کند، شامل دامنه جغرافیایی و گستره کاربردی فرآیند می باشد.

اختیارات توسط سازمان ملل به کمیسیون اقتصادی اروپا (ECE) واگذار شد و سپس این کمیته، اختیارات را به کمیته های خود محول می کند. کمیسیون UN-ECE یکی از کمیته های اقتصادی منطقه ای سازمان ملل می باشد. دیگر کمیته های این سازمان عبارتند از: اسکاپ (کمیسیون اقتصادی - اجتماعی آسیا - اقیانوس آرام) و آمریکای لاتین. اعضای UN-ECE کشورهای اروپای شرقی و غربی، آمریکا و کانادا هستند. دیگر اعضای سازمان ملل می توانند تحت ماده ۱۱ منشور سازمان ملل مشارکت کنند که از آن میان می توان به کشورهای استرالیا، ژاپن، کره، زلاندنو، سنگاپور و ... اشاره کرد.

زیر نظر کمیته توسعه تجارت UN-ECE، گروه کاری تسهیل رویه های تجارت بین المللی فعالیت های آسان سازی تجارت را عهده دار شده است. این گروه با نام گروه کاری ۴ شناخته می شود. داخل گروه کاری ۴، دو گروه کارشناس با

نام های GE.1 و GE.2 فعالیت می کنند که اولی مدیریت توسعه استاندارد جهانی ادیفاکت و دیگری امور مستندسازی و امور مربوط به رویه ها را اداره می کند. گروه کاری ۴، افرادی را با نام گزارشگران انتصاب می کند. این افراد توسط دولت های محلی معرفی می کردند. گزارشگران در سطح منطقه ای، توسعه استانداردها را به بهترین نحو برای آن منطقه عهده دار می باشند.

از گزارشگران خواسته می شود که ماشین آلات و تجهیزات مناسب را در آن منطقه نصب نمایند که از جمله می توان به تأسیس یک دبیرخانه گروه گزارشگران محلی اشاره نمود. گزارشگران همچنین فعالیت های منطقه ای در زمینه طراحی و توسعه، ارزیابی تکنیکی، ترویج و مستندسازی و پروژه های ویژه را هماهنگ می کنند.

هیأت های منطقه ای نیز به حمایت از گزارشگران در اجرای مسؤلیت های خود تشکیل می کردند. گروه کاری ۴ در تدوین قوانین این هیأت ها دخالت نمی کند. این قانون با توجه به تفاوت های منطقه ای از جهات جغرافیایی، زبانی و محیط سیاسی، متفاوت می باشد.

خدمات و محصولات ادیفاکت سازمان ملل

از جمله خدمات اصلی فرآیند ادیفاکت، می توان به مجموعه ادیفاکت سازمان ملل اشاره کرد. این کتاب راهنما که UNTDID (کتاب راهنمای مبادله داده های تجاری سازمان ملل) نام گرفته است، شامل قوانین هدایت امر مبادله، نحوه رهنمودهای طراحی پیام، جزوات پیام ها و کتاب ها یا راهنمای تقویتی، هم به صورت پیش نویس و هم به صورت استاندارد توصیف پیام ها، بخش ها، عناصر داده ساده و مرکب می باشد. گروه های پشتیبانی فنی مشترک همچنین مستندسازی را انجام می دهند که می توان به راهنمای مدل سازی تجاری فهرست مرجع ارزیابی تکنیکی و رهنمودهایی برای اعمال و اجرای پیام ها اشاره نمود.